

Valencià de Canals, Ricardo Sanz va ser un dels representants històrics de l'anarquisme que es va desenvolupar en el període d'entreguerres. Emigrat de molt jove a Barcelona, aviat va destacar en els

mitings per la fermesa de la seua oratòria. Va ser empresonat diverses vegades. Autor d'alguns llibres d'història i de narrativa compromesa, va morir a l'exili francès el 1986.

Alighieri en
valencià

JOAN F. MIRA

CULTURA

El bell llibre del món

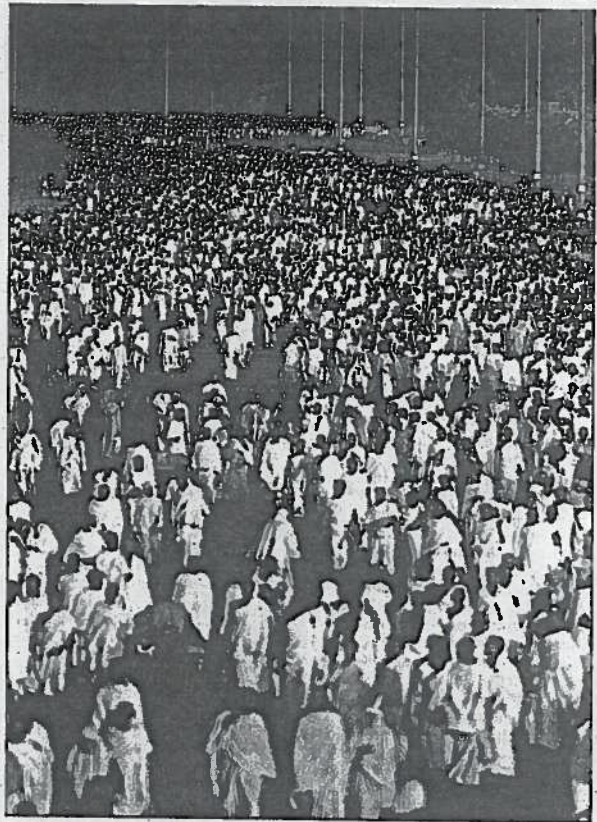
Mikel de Epalza acaba la primera traducció de l'Alcorà al català

Com vostès segurament ja saben, lectors fidels d'aquest *Quadern*, un servidor ha publicat fa pocs dies una versió de la *Divina Comèdia*. Vaig pensar que el senyor Alighieri, Dante per als amics i per al món sencer, mereixia ser llegit amb alguna agilitat en la llengua dels nostres dies i nostra, vaig mamprendre els catorze mil dos-cents i tanta versos, vaig comprovar que ho passava molt bé, i quan ja me'n quedaven pocs centenars tenia molta pena: s'acabava un plaer difícil d'explicar. Però no volia parlar d'això, ni fer la glossa o la defensa de la meua traducció, Déu me'n guard. En tot cas faria la defensa de Dante Alighieri, no la meua. És el cas, tanmateix, que els periodistes de Barcelona o de Girona, diaris, ràdios i televisions, quan aquests dies passats em feien les preguntes pròpies del cas i del llibre, semblaven una mica descol·locats pel català del meu Alighieri traduït: un català valencià. Com si el fet de fer dir a Dante *vinga, tinga, meua i seua*, en comptes de *vingui, tingui, meua i seva*, demanara alguna explicació particular. I ben mirat, si que la demana. Ben mirat i ponderat, si els clàssics universals pareix que han de ser traduïts en català "normal", és perquè això ha estat la "norma": perquè rarament (o gairebé mai) que rarament: pràcticament mai, que jo recorde) han estat traduïts per autors valencians i traslladats a un valencià literari normal que és també, i ha de ser, català literari normal. Si els valencians haguerem traduït Homer i Sòfocles, Shakespeare i Molière, Flaubert, Dostoievski i James Joyce, en versions sòlides i de circulació i d'autoritat assegurades, ara seria perfectament natural que el públic de Barcelona, de Lleida i de Mallorca llegira en valencià l'*Odissea*, *El rei Lear*, *Madame Bovary* i *Els germans Karamàzov*. Però, com que no ho hem fet, la culpa és nostra. I a mi, certament, no em molesta llegir Dante Alighieri amb "meua" i "seua": em molesta que a uns altres els moleste llegir-lo amb "meua" i "seua". Potser tot era qüestió de començar: de moment ja tenen un volum considerable per anar fent una mica —miqueta— de pràctica.

EBREQUIEL MOLTÓ
L'Alcorà, text literari que dirigeix la vida de quasi mil milions de creients musulmans, ja està traduït al català. Per primera vegada tenim a l'abast una versió literària sencera d'aquests versos acompanyada de cinc estudis complementaris. El catedràtic d'Estudis Àrabs i Islàmics de la Universitat d'Alacant, Mikel de Epalza, publicarà al novembre a l'editorial Proa, amb el suport de la Fundació Enciclopèdia Catalana, aquesta obra de 1.400 pàgines a les quals ha dedicat "una reflexió de molts anys i el treball intens dels tres últims", comenta l'autor, que està corregint-ne ara les proves d'impressió. "L'Alcorà és un llibre que s'ha de llegir d'acord amb el seu caràcter sapiencial, de reflexió i de meditació, de record de la història i d'exhortació profètica. No és un llibre directament informatiu, com un text d'història", ens adverteix l'autor-traductor, que, com a bon filòleg, recorda que sapiència vol dir en català saviesa, del verb llatí *sapere*, és a dir assaborir amb un dels sentits humans més lents. La lectura de l'Alcorà, per tant, demana temps, lentitud i distanciament.

Mikel de Epalza ha fet un treball laboriós per a estudiosos, erudits i investigadors, però alhora és un treball de divulgació i d'aproximació a la cultura islàmica. L'autor ens explica que "no és una traducció tradicional, ni textual. He volgut transmetre la naturalesa de l'Alcorà a la nostra llengua", al mateix temps que afirma que el llibre no ha de ser un text reservat només als àrabs, musulmans i creients de la religió de l'islam, sinó més aviat per a tothom, "per al lector català culte i interessat a conèixer l'abast d'aquesta obra".

Fins ara aquest llibre no havia estat traduït al català; només hi ha referència de quatre o cinc documents de l'antiga Corona d'Aragó que tenien alguns fragments traduïts, però mai l'obra sencera i menys amb estudis complementaris. El professor Mikel de Epalza

Pelegrins musulmans a La Meca. / REUTERS

ha volgut fer una obra literària. "No és pot traduir paraula per paraula: són conceptes i idees molt abstractes en algunes ocasions que no tenen un equivalent directe", explica l'autor, que ha aconseguit una prosa poètica de vers lliure que "manté el ritme musical per al lector". L'Alcorà és un text sapiencial "que obliga a llegir-lo com està escrit amb meditació sobre la realitat de la vida i els aspectes més com-

plexos i senzills de la realitat que envolten l'home".

Una de les dificultats principals, segons reconeix l'autor, ha estat "buscar fórmules en català bones per a traduir, ja que no hi havia cap precedent, com també la unificació de l'estil literari durant tota l'obra". El text originari presenta una gran heterogeneïtat estilística que dificultava la versió en una altra llengua. Passa a la pàgina 3

<http://www.elpais.es>

EL PAIS

LA SOSTENIBILIDAD DEL
DESARROLLO: EL CASO VALENCIANO

Ricardo Almenar, Emèrit Bono i Ernest Garcia (dirs.)

1723 pàg. • 576 pàgines - 3.500 PTA.
amb la col·laboració de la Fundació Bancària

PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT ID VALÈNCIA

C/ Arts Gal·leses, 13 - 46100 València - Tel. 963 864 115 - <http://www.univ.es/publicacions-publicaciones@univ.es>

Berta
n.º 55